

SKLEP SODIŠČA (drugi senat)

z dne 14. julija 2005*

V zadevi C-52/04,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Bundesverwaltungsgericht (Nemčija) z odločbo z dne 17. decembra 2003, ki je prispela na Sodišče 10. februarja 2004, v postopku

Personalrat der Feuerwehr Hamburg

proti

Leiter der Feuerwehr Hamburg,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans, predsednik senata, C. Gulmann, R. Schintgen (poročevalec), J. Makarczyk in J. Klučka, sodniki,

* Jezik postopka: nemščina.

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodni tajnik: R. Grass,

predložitveno sodišče je bilo obveščeno, da bo Sodišče odločilo z obrazloženim sklepom v skladu s členom 104(3) Poslovnika Sodišča,

udeleženci iz člena 23 Statuta Sodišča so bili pozvani, naj glede tega predložijo morebitne izjave,

po opredelitvi generalnega pravobranilca

sprejema naslednji

Sklep

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2 Direktive Sveta 89/391 EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu (UL L 183, str. 1) in člena 1(3) Direktive Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL L 307, str. 18).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Personalrat der Feuerwehr Hamburg (odbor za osebje gasilcev Hamburga, v nadaljevanju: Personalrat) in Leiter der Feuerwehr Hamburg (vodjo te službe, v nadaljevanju: Leiter) zaradi nemške ureditve, ki določa tedenski delovni čas, ki je daljši od 48 ur za intervencijske sile te službe.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Direktivi 89/391 in 93/104 sta bili sprejeti na podlagi člena 118A Pogodbe ES (členi od 117 do 120 Pogodbe ES so bili nadomeščeni s členi od 136 do 143 ES).
- 4 Direktiva 89/391 je okvirna direktiva, ki določa splošna načela na področju varnosti in zdravja delavcev. Ta načela so bila kasneje razvita v seriji posebnih direktiv, med katerimi je tudi Direktiva 93/104.
- 5 Člen 2 Direktive 89/391 določa njeno področje uporabe:

„1. Ta direktiva se uporablja za vsa področja dejavnosti, javna in zasebna (industrijske, kmetijske, komercialne, storitvene, izobraževalne, kulturne, razvedrilne, itd.).

2. Ta direktiva se ne uporablja tam, kjer ji posebne značilnosti nekaterih posebnih dejavnosti javnih služb, kakršne so oborožene sile ali policija, ali nekaterih posebnih dejavnosti v službah civilne zaščite neizogibno nasprotujejo.

V tem primeru se morata varnost in zdravje delavcev zagotoviti, kolikor je mogoče, glede na cilje te direktive.“

6 Člen 1 Direktive 93/104 z naslovom Namen in področje določa:

„1. Ta direktiva določa minimalne varnostne in zdravstvene zahteve pri organizaciji delovnega časa.

2. Ta direktiva se nanaša na:

(a) minimalni čas dnevnega počitka, tedenskega počitka in letnega dopusta kot tudi na odmore in maksimalni tedenski delovni čas

ter

(b) določene vidike nočnega dela, izmenskega dela in ritmov dela.

3. Ta direktiva velja za vse sektorje dejavnosti, tako javne kot zasebne, skladno s členom 2 Direktive 89/391/EGS, brez vpliva na člen 17 te direktive, razen zračnega, železniškega, cestnega, pomorskega prometa, prometa po celinskih vodnih poteh in jezerih, morskega ribolova, drugih del na morju ter dejavnosti zdravnikov na usposabljanju.

4. Določbe Direktive 89/391/EGS se v celoti uporabljajo v primerih iz odstavka 2, brez vpliva na bolj zavezujoče in/ali podrobnejše določbe, vsebovane v tej direktivi.“

7 Člen 2 Direktive 93/104 z naslovom Definicije določa:

„Za namene te direktive se uporabljajo naslednje definicije:

1. delovni čas je vsak čas, v katerem delavec dela, je na razpolago delodajalcu in opravlja svoje naloge ali dolžnosti skladno z nacionalno zakonodajo oziroma prakso;

2. čas počitka je vsak čas, ki ni delovni čas;

[...]“

- 8 Oddelek II te direktive določa ukrepe, ki jih morajo sprejeti države članice, da bi zagotovile vsakemu delavcu pravico do minimalnega dnevnega počitka ter tedenskega počitka, in ureja tudi maksimalni tedenski delovni čas.
- 9 V zvezi z maksimalnim tedenskim delovnim časom člen 6 te direktive določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, ki zagotovijo, da skladno s potrebo po zaščiti varnosti in zdravja delavcev:

[...]

2. povprečni delovni čas za vsako sedemdnevno obdobje, vključno z nadurami, ne presega 48 ur.“

- 10 Člen 15 Direktive 93/104 določa:

„Ta direktiva ne vpliva na pravico držav članic, da uporabljajo ali uvajajo zakone, podzakonske ali upravne akte, ki so ugodnejši za zaščito varnosti in zdravja delavcev, ali da olajšajo ali dopuščajo izvajanje kolektivnih pogodb ali sporazumov, sklenjenih med socialnima partnerjema, ki so ugodnejši za zaščito varnosti in zdravja delavcev.“

11 Člen 16 te direktive določa:

„Države članice lahko določijo:

[...]

2. za uporabo člena 6 (maksimalni tedenski delovni čas) referenčno obdobje, ki ni daljše od štirih mesecev.

[...]“

12 Ta direktiva določa vrsto odstopanj od več temeljnih pravil, upoštevajoč posebnosti določenih dejavnosti in s pridržkom, da so izpolnjeni določeni pogoji. V zvezi s tem člen 17 določa:

„1. Države članice lahko, ob primernem upoštevanju splošnih načel zaščite varnosti in zdravja delavcev, določijo odstopanja od členov 3, 4, 5, 6, 8 ali 16, če zaradi posebnih značilnosti izvajane dejavnosti dolžina delovnega časa ni odmerjena in/ali vnaprej določena ali jo lahko določijo delavci sami, še posebno pa v primerih, ko gre za:

(a) vodilne kadre ali druge osebe s pooblastili za avtonomno odločanje;

(b) delavce, ki so družinski člani; ali

(c) delavce, ki službujejo pri verskih obredih v cerkvah ali verskih skupnostih.

2. Odstopanja se lahko določijo z zakoni, podzakonskimi in upravnimi akti ali s kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnima partnerjema, če je zadevnim delavcem dodeljen ustrezen nadomestni počitek ali če se v izjemnih primerih, ko takšnega nadomestnega počitka ni možno dodeliti iz objektivnih razlogov, zadevnim delavcem dodeli ustrezna zaščita:

2.1. od členov 3, 4, 5, 8, in 16:

[...]

(c) v primerih dejavnosti s potrebo po neprekinjenosti službe ali proizvodnje, zlasti pri:

(i) službah v zvezi s sprejemom, zdravljenjem oziroma nego v bolnišnicah ali podobnih ustanovah, domovih in zaporih;

[...]

- (iii) novinarjih, radijskih, televizijskih in kinematografskih produkcijah, poštних in telekomunikacijskih storitvah, službi za prvo pomoč, gasilski službi in službi za civilno zaščito;

[...]

3. Dopustna so odstopanja od členov 3, 4, 5, 8, in 16, ki so opredeljena bodisi s kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnima partnerjema na državni ali regionalni ravni, bodisi, skladno s predpisi, ki jih določajo socialni partnerji, s kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnima partnerjema na nižji ravni.

[...]

Odstopanja, ki jih določata prvi in drugi pododstavek, so dovoljena pod pogojem, da je zadevnim delavcem dodeljen ustrezen nadomestni počitek ali pa se v izjemnih primerih, ko takšnega nadomestnega počitka ni možno dodeliti iz objektivnih razlogov, zadevnim delavcem dodeli ustrezna zaščita.

[...]

4. Možnost odstopanja od točke 2 člena 16, določena v odstavku 2, točki 2.1 in 2.2 ter odstavku 3 tega člena, ne sme imeti za posledico referenčnega obdobja, ki je daljše od šestih mesecev.

Vendar pa imajo države članice skladno s splošnimi načeli zaščite varnosti in zdravja delavcev možnost, da iz objektivnih ali tehničnih razlogov ali razlogov, povezanih z organizacijo dela, kolektivnimi pogodbami ali sporazumi, sklenjenimi med socialnima partnerjema, določijo referenčna obdobja, ki v nobenem primeru ne presegajo dvanajst mesecev.

[...]“

Nacionalna ureditev

- 13 Nemško delovno pravo razlikuje med dežurno službo (Arbeitsbereitschaft), stalno pripravljenostjo (Bereitschaftsdienst) in pripravljenostjo (Rufbereitschaft).

- 14 Teh treh pojmov nacionalna ureditev ne definira, vendar njihove značilnosti izhajajo iz sodne prakse.

- 15 Dežurna služba (Arbeitsbereitschaft) se nanaša na položaj, v katerem mora biti delavec na voljo delodajalcu na delovnem mestu in mora biti poleg tega stalno pripravljen, da takoj posreduje, če je to potrebno.

- 16 Med stalno pripravljenostjo (Bereitschaftsdienst) mora biti delavec na kraju, ki ga določi delodajalec, znotraj ali zunaj njegovega poslopja, in pripravljen, da na zahtevo delodajalca začne opravljati naloge, vendar lahko počiva ali počne kar želi, ko ni potrebno, da opravlja svoje delo.
- 17 Za pripravljenost (Rufbereitschaft) je značilno dejstvo, da delavcu ni treba biti v pripravljenosti na kraju, ki ga določi delodajalec, ampak zadostuje, da je vsak trenutek dosegljiv, tako da lahko na zahtevo delodajalca kmalu opravi delovne naloge.
- 18 V nemškem delovnem pravu, ki je veljalo ob nastanku dejstev v postopku v glavni stvari, se je praviloma le dežurstvo (Arbeitsbereitschaft) v celoti štelo v delovni čas. V nasprotju s tem sta bili stalna pripravljenost (Bereitschaftsdienst) in pripravljenost (Rufbereitschaft) označeni kot čas počitka, razen takrat, ko je delavec dejansko opravljal delovne naloge.
- 19 Člen 76 zakona o statusu uradnikov dežele Hamburg (Hamburgisches Beamtengesetz), v različici z dne 29. novembra 1977, kot je bila spremenjena z zakonom z dne 11. junija 1997 (v nadaljevanju: HmbBG), določa:

„(1) Običajen delovni čas uradnikov določa uredba ‚senata‘ (kolegijski izvršilni organ dežele Hamburg) v skladu s podrobnimi pravili iz drugega in tretjega stavka. Ta čas ne sme presegati 40 ur na teden. V primeru dežurstva se običajni delovni čas

lahko podaljša glede na potrebe službe, vendar v povprečju ne sme preseči 50 ur na teden.

[...]“

20 Člen 1 uredbe o delovnem času uradnikov (Verordnung über die Arbeitszeit der Beamtinnen und Beamten) z dne 12. avgusta 1997 (v nadaljevanju: ArbzVO) določa:

„(1) Običajen tedenski delovni čas uradnikov je v povprečju 40 ur na teden. Običajen dnevni delovni čas se določi na podlagi ustreznega dela običajnega tedenskega delovnega časa.

(2) Z odstopanjem od odstavka 1 se lahko običajni tedenski delovni čas podaljša v povprečju do 50 ur, glede na potrebe službe, če ta služba vključuje dežurstvo. Običajen tedenski delovni čas, vključno z dežurstvi, osebja gasilske službe, ki so mu dodeljene naloge posredovanja na terenu, je v povprečju 48 ur.“

21 Ta določba ArbzVO je bila spremenjena z uredbo z dne 15. decembra 1998, ki določa:

„V členu 1(2), drugi stavek, uredbe o delovnem času uradnikov z dne 12. avgusta 1997 [...] se število 48 zamenja s številom 50.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 22 Iz spisa, ki je na voljo Sodišču, izhaja, da so 18. julija 1991 stranke v postopku v glavni stvari sklenile kolektivno pogodbo, ki začne veljati 1. aprila 1990, o delovnem času uradnikov, ki so jim dodeljene naloge posredovanja na terenu in ki zagotavljajo „izmensko delo“ na gasilskih postajah. Ta kolektivna pogodba je določila običajen tedenski delovni čas na povprečno 48 ur, vključno z dežurstvi.
- 23 Na začetku leta 1999 je Leiter predstavil predlog nove kolektivne pogodbe, ki naj bi nadomestila tisto z dne 18. julija 1991 z začetkom veljave 1. januarja 1999 in določila podaljšanje običajnega tedenskega delovnega časa, vključno z dežurstvi, z 48 na 50 ur.
- 24 Personalrat ni dal soglasja k temu predlogu. Ker se stranki v postopku v glavni stvari nista mogli zediniti, je Leiter predložil zadevo v odločanje spravnemu organu, ki je 25. oktobra 1999 namesto Personalrata potrdil novo kolektivno pogodbo (v nadaljevanju: zadevna kolektivna pogodba).
- 25 Personalrat je 12. decembra 2000 to pogodbo odpovedal s takojšnjim učinkom, ker je po njegovem mnenju nezdružljiva z določbami direktiv 89/391 in 93/104.
- 26 Nato je Personalrat vložil tožbo pri Verwaltungsgericht Hamburg, ki je tožbo s sklepom zavrnilo.

- 27 Personalrat je nato vložil pritožbo pri Oberverwaltungsgericht Hamburg, ki je zavrnilo glavni predlog, katerega cilj je bil zadevno kolektivno pogodbo razglasiti za neveljavno, vendar je ugodilo subsidiarnemu predlogu, katerega cilj je bila ugotovitev, da je odločba z dne 25. oktobra 1999 spravnega organa nezakonita.
- 28 Oba, Personalrat in Leiter, sta revizijo zoper odločbo Oberverwaltungsgericht vložila pri Bundesverwaltungsgericht.
- 29 Po mnenju zadnjenavedenega sodišča je končna odločitev o sporu odvisna od odgovora na vprašanje o pravu Skupnosti, ki naj v sodni praksi še ne bi bilo razjasnjeno.
- 30 Čeprav zadevna kolektivna pogodba temelji na HmbBG in ArbzVO, kot je bil spremenjen 15. decembra 1998, se ta nacionalna ureditev, ki dopušča, da lahko običajni tedenski delovni čas traja do 50 ur glede na potrebe službe, ne sme uporabiti, če nasprotuje členu 6(2) Direktive 93/104, ki določa, da je maksimalni tedenski delovni čas 48 ur. Glede tega naj bi bilo vprašljivo, ali se ta direktiva uporablja za uradnike, ki so jim dodeljene naloge posredovanja v okviru poklicne gasilske službe.
- 31 Ker po eni strani člen 1(3) Direktive 93/104 določa njeno področje uporabe z izrecnim sklicevanjem na člen 2 Direktive 89/391 in se po drugi strani v skladu s členom 2(2), prvi pododstavek, ta direktiva ne uporablja tam, kjer ji posebne značilnosti nekaterih posebnih dejavnosti javnih služb, kakršne so oborožene sile ali policija, ali nekaterih posebnih dejavnosti v službah civilne zaščite neizogibno nasprotujejo, je treba ugotoviti, ali se katera od teh izjem nanaša na gasilce.

- 32 Ker se gasilci posvečajo v glavnem gašenju požarov in ker jim zakon poleg tega nalaga, da pomagajo pri nesrečah ali drugih nujnih primerih, se jih lahko šteje bodisi kot element varnostnega sistema, ki ga organizira država, kateremu pripadajo tudi oborožene sile in policija, ki so omenjene kot primer v členu 2(2) Direktive 89/391, bodisi kot del službe za civilno zaščito, tako da ni mogoče izključiti – na podlagi enega ali drugega naslova – da se te osebe na splošno izmaknejo področju uporabe te direktive in posledično področju uporabe Direktive 93/104.
- 33 Vendar je po mnenju predložitvenega sodišča člen 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391 mogoče razlagati tudi tako, da se vsaj maksimalni tedenski delovni čas, določen v členu 6, točka 2, Direktive 93/104, uporablja tudi za uradnike službe za gašenje požarov, ki posredujejo na terenu. Tako besedilo kot smisel in namen prve od teh določb namreč govorijo v prid taki razlagi.
- 34 Ob upoštevanju dejstva, da v teh okoliščinah rešitev spora, ki je bilo predloženo v odločanje Bundesverwaltungsgericht, zahteva razlago prava Skupnosti, je to prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba določbo člena 1(3) Direktive 93/104 [...] v povezavi z določbo člena 2(2) Direktive 89/391 [...] razlagati tako, da se prvonavedena direktiva ne uporablja za delovni čas intervencijskih sil državne službe za gašenje požarov?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 35 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člena 2 Direktive 89/391 in 1(3) Direktive 93/104 razlagati tako, da dejavnosti, ki jih izvajajo intervencijske sile gasilske javne službe, kot je ta, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, sodijo na področje uporabe teh direktiv, tako da člen 6, točka 2, Direktive 93/104 nasprotuje temu, da se preseže meja 48 ur, ki je določena kot maksimalni tedenski delovni čas, vključno z dežurstvi.
- 36 Ob upoštevanju tega, da v smislu sodne prakse Sodišča odgovor na to vprašanje ne pušča prostora za noben razumen dvom, je Sodišče v skladu s členom 104(3) Poslovnika Sodišča obvestilo predložitveno sodišče, da predlaga, da bo odločilo z obrazloženim sklepom, in pozvalo udeležence iz člena 23 Statuta Sodišča, naj glede tega predložijo morebitna stališča.
- 37 Personalrat in Komisija Evropskih skupnosti sta v odgovor pozivu Sodišča ponovila stališče, ki sta ga zagovarjala med pisnim postopkom, navajajoč, da se ob upoštevanju zlasti sodbe z dne 5. oktobra 2004 v združenih zadevah Pfeiffer in drugi (od C-397/01 do C-403/01, Zodl., str. I-8835) odgovor na postavljeno vprašanje lahko jasno izpelje iz sodne prakse Sodišča in da je zato odločitev z obrazloženim sklepom upravičena. Leiter in nizozemska vlada pa sta izrazila nasprotno mnenje. Vendar elementi, ki sta jih ta navedla, Sodišča ne morejo pripeljati do tega, da bi se odpovedalo nameravani postopkovni poti.
- 38 Za odgovor na postavljeno vprašanje, kot je bilo preoblikovano v točki 35 tega sklepa, je treba najprej opozoriti, da člen 1(3) Direktive 93/104 določa področje

njene uporabe tako, da se izrecno sklicuje na člen 2 Direktive 89/391. Zato je treba, preden se ugotovi, ali dejavnost, kot je dejavnost intervencijskih sil gasilske javne službe, sodi na področje uporabe Direktive 93/104, najprej preučiti, ali ta dejavnost sodi na področje uporabe Direktive 89/391 (glej sodbo z dne 3. oktobra 2000 v zadevi Simap, C-303/98, Recueil, str. I-7963, točki 30 in 31).

- 39 V skladu s členom 2(1) Direktive 89/391 se ta uporablja „za vsa področja dejavnosti, javna in zasebna“, med katerimi sta zlasti upravna in storitvena.
- 40 Vendar, kot izhaja iz člena 2(2), prvi pododstavek, se ta direktiva ne uporablja tam, kjer ji posebne značilnosti nekaterih posebnih dejavnosti javnih služb, kakršne so oborožene sile ali policija, ali nekaterih posebnih dejavnosti v službah civilne zaščite neizogibno nasprotujejo.
- 41 Glede tega je Sodišče že presodilo, da dejavnost reševalcev, ki spremljajo rešilni avto v okviru reševalne službe za ranjene ali bolne, ki jo organizira združenje, kakršno je Deutsches Rotes Kreuz (nemški Rdeči križ), ni taka, da bi sodila med izključitve, omenjene v prejšnji točki (zgoraj navedena sodba Pfeiffer in drugi, točka 51).
- 42 Sodišče je namreč menilo, da izhaja tako iz predmeta Direktive 89/391, ki je spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu, kot iz besedila njenega člena 2(1), da je treba področje uporabe te direktive razumeti široko. Iz tega je sklepalo, da je treba izjeme od nje, določene v členu 2(2), prvi pododstavek, razlagati restriktivno (glej zgoraj navedeno sodbo Pfeiffer in drugi, točka 52).

- 43 V točki 53 zgoraj navedene sodbe Pfeiffer in drugi je Sodišče pojasnilo, da člen 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391 iz področja njene uporabe ne izključuje služb civilne zaščite kot takih, ampak le „nekatero posebne dejavnosti“ teh služb, katerih značilnosti so take, da neizogibno nasprotujejo uporabi pravil, ki jih določa ta direktiva.
- 44 Sodišče je iz tega v točkah 54 zgoraj navedene sodbe Pfeiffer in drugi sklepalo, da je treba to izjemo od področja uporabe Direktive 89/391, ki je določena široko, razlagati tako, da je njen obseg omejen na to, kar je nujno potrebno za varstvo interesov, katerih varovanje omogoča državam članicam.
- 45 V točki 55 zgoraj navedene sodbe Pfeiffer in drugi je Sodišče glede tega ugotovilo, da je bil edini namen sprejetja izključitve iz člena 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391 zagotoviti dobro delovanje služb, ki so nujno potrebne za zaščito varnosti, zdravja in javnega reda ob nastanku resnih okoliščin izjemnega obsega – na primer katastrofe –, ki jih ponavadi označuje dejstvo, da so delavci izpostavljeni nezanemarljivim tveganjem glede njihove varnosti in/ali zdravja, in ki po svoji naravi niso podvržene načrtovanju delovnega časa enot za intervencijo in pomoč.
- 46 Vendar se po mnenju Sodišča tako opisana služba za civilno zaščito v strogem pomenu, na katero se nanaša ta določba, jasno razlikuje od dejavnosti pomoči ranjenim ali bolnim osebam, ki so obravnavane v zadevah, v katerih je bila izrečena zgoraj navedena sodba Pfeiffer in drugi. Čeprav mora služba, kot je ta, na katero se zadnje nanašajo, obvladovati dogodke, ki po svoji naravi niso predvidljivi, pa dejavnosti v normalnih okoliščinah, ki sicer ustrezajo nalogi, ki je bila posebej

dodeljena tej službi, niso take, da jih ne bi bilo mogoče organizirati vnaprej, vključno glede tega, kar zadeva preprečevanje tveganj za varnost in/ali zdravje ter urnik dela osebja (glej zgoraj navedeno sodbo Pfeiffer in drugi, točki 56 in 57).

- 47 Sodišče je torej v točki 58 zgoraj navedene sodbe Pfeiffer in drugi sklenilo, da ta služba ne pomeni nobene posebnosti, ki bi neizogibno nasprotovala uporabi pravil Skupnosti na področju zaščite varnosti in zdravja delavcev, tako da ne sodi med izključitve, ki jih določa člen 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391, ampak se ta direktiva uporablja za tako službo.
- 48 Dejavnosti, ki jih izvajajo intervencijske sile gasilske javne službe, kot je ta, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, pa se glede okvira izvajanja in narave takih dejavnosti ne razlikujejo od tistih, ki so bile obravnavane v zadevah, v katerih je bila izrečena zgoraj navedena sodba Pfeiffer in drugi, zato je razlaga Direktive 89/391, ki jo je Sodišče uporabilo v tej sodbi, prenosljiva na obravnavano zadevo.
- 49 Glede tega je treba namreč poudariti, da upoštevajoč ne le besedilo člena 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391, ki iz njenega področja uporabe izključuje le nekatere posebne dejavnosti bodisi v javnih službah bodisi v službah civilne zaščite, ker posebnosti, lastne tem dejavnostim, neizogibno nasprotujejo uporabi te direktive, ampak tudi razlog za obstoj te izključitve, kakršna izhaja zlasti iz točk od 55 do 57 zgoraj navedene sodbe Pfeiffer in drugi, ta določba ne more upravičiti, da država članica šteje, da v te izključitve sodijo na splošno vse dejavnosti, ki se izvajajo v zadevnih sektorjih.

- 50 V nasprotju s tem tako iz besedila kot iz sistematike člena 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391 izhaja, da se ta določba nanaša le na nekatere posebne dejavnosti zadevnih služb, katerih kontinuiteta je nujna za zagotovitev zaščite integritete oseb in premoženja in ki so glede na zahtevo po kontinuiteti take, da dejansko onemogočijo uporabo celote skupnostne ureditve o zaščiti varnosti in zdravja delavcev.
- 51 Merilo, ki ga je uporabil zakonodajalec Skupnosti za določitev področja uporabe Direktive 89/391, ne temelji na pripadnosti delavcev različnim sektorjem dejavnosti iz člena 2(2), prvi pododstavek, te direktive, gledano v celoti, kot so oborožene sile, policija in civilna zaščita, ampak izključno na posebni naravi nekaterih posebnih nalog, ki jih izvajajo delavci znotraj teh sektorjev, kar upravičuje izjemo od pravil, ki jih določa ta direktiva zaradi absolutne nujnosti zagotavljanja učinkovite zaščite skupnosti. Posledično so dejavnosti, ki se izvajajo v običajnih razmerah znotraj sil za zaščito in pomoč, v smislu zgoraj navedene določbe, vključene v področje uporabe Direktive 89/391.
- 52 V takem primeru se mora ta direktiva uporabljati za dejavnosti gasilcev, čeprav te izvajajo intervencijske sile na terenu in ni pomembno, ali je njihov cilj gašenje požara ali nudenje pomoči drugače, vse dokler se jih opravlja v običajnih razmerah, v skladu z nalogo, dodeljeno zadevni službi, in to kljub temu, da so posredovanja, ki jih te dejavnosti povzročijo, po naravi nepredvidljiva in lahko delavce, ki jih izvajajo, izpostavljajo določenim tveganjem v zvezi z njihovo varnostjo in/ali zdravjem.
- 53 Izjema od take razlage člena 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391 se lahko naredi le ob izjemnih dogodkih, pri katerih pravilen potek ukrepov, ki so namenjeni

zagotovitvi zaščite prebivalstva v primerih resnega skupinskega tveganja, zahteva, da osebje, ki mora obvladovati tak dogodek, da absolutno prednost cilju, ki ga ti ukrepi zasledujejo, da bi se ta lahko dosegel.

- 54 Enako mora veljati pri naravnih ali tehnoloških katastrofah, atentatih, hudih nesrečah ali drugih takih dogodkih, katerih resnost in obseg zahtevata sprejetje ukrepov, ki so nujni za zaščito življenja, zdravja in varnosti skupnosti in katerih pravilna izvršitev bi bila ogrožena, če bi bilo treba upoštevati vsa pravila, ki jih določata direktivi 89/391 in 93/104.
- 55 V okoliščinah s takimi značilnostmi mora potreba, da se ne ogroža nujna zahteva po ohranitvi varnosti in integritete skupnosti, upoštevajoč značilnosti nekaterih posebnih dejavnosti, začasno prevladati nad ciljem teh direktiv, ki je zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev. Zlasti bi bilo nerazumno delodajalcem naložiti učinkovito preprečevanje poklicnih tveganj in načrtovanje delovnega časa reševalnega osebja.
- 56 Vendar tudi v takih izjemnih razmerah člen 2(2), drugi pododstavek, Direktive 89/391 zahteva od pristojnih organov, naj „kolikor je mogoče“ zagotovijo varnost in zdravje delavcev.

- 57 Glede na navedeno je treba šteti, da dejavnosti javne intervencijske službe gasilcev načeloma ne sodijo med izjeme iz člena 2(2), prvi pododstavek, Direktive 89/391, vendar sodijo v področje njene uporabe, če se izvajajo v normalnih razmerah.
- 58 Natančneje, glede Direktive 93/104 iz besedila njenega člena 1(3) izhaja, da velja za vse sektorje dejavnosti, tako javne kot zasebne iz člena 2 Direktive 89/391, z izjemo nekaterih posebnih dejavnosti, ki so taksativno naštetе.
- 59 Vendar nobena od teh dejavnosti ni upoštevana glede službe, kot je ta, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, tako da dejavnost, kot je ta, ki jo je navedlo predložitevno sodišče, tudi sodi v področje uporabe Direktive 93/104.
- 60 Kot je Komisija pravilno poudarila, ta zaključek še podkrepljuje okoliščina, da člen 17(2)(2.1)(c)(iii) Direktive 93/104 izrecno omenja tudi gasilsko službo. Taka omemba naj bi bila namreč brez vsake vrednosti, če bi bila zadevna dejavnost na podlagi člena 1(3) Direktive 93/104 že v celoti izključena iz področja njene uporabe. Nasprotno, ta omemba kaže, da je zakonodajalec Skupnosti uzakonil načelo veljavnosti te direktive za take dejavnosti, tako da je predvidel možnost, da se v izjemnih razmerah odstopi od nekaterih posebnih določb te direktive (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Pfeiffer in drugi, točka 62).

61 Glede na vse navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 2 Direktive 89/391 in člen 1(3) Direktive 93/104 razlagati tako, da:

- dejavnosti, ki jih izvajajo intervencijske sile gasilske javne službe, kot je ta, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, običajno sodijo na področje uporabe teh direktiv, tako da člen 6, točka 2, Direktive 93/104 nasprotuje temu, da se preseže meja 48 ur, ki je določena kot maksimalni tedenski delovni čas, vključno z dežurstvom;

- je tak presežek vendarle mogoč v resnih okoliščinah izjemnega obsega, tako da mora cilj zagotovitve dobrega delovanja služb, ki so nujno potrebne zaradi javnih interesov, kot so zaščita varnosti, zdravja in javnega reda, prevladati nad ciljem zagotovitve varnosti in zdravja delavcev, ki so dodeljeni enotam za intervencijo in pomoč; vendar je treba tudi v takih izjemnih razmerah kolikor je mogoče ohraniti cilje Direktive 89/391.

Stroški

62 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člena 2 Direktive Sveta 89/391 z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu in 1(3) Direktive Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa je treba razlagati tako, da:

- **dejavnosti, ki jih izvajajo intervencijske sile gasilske javne službe, kot je ta, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, običajno sodijo na področje uporabe teh direktiv, tako da člen 6, točka 2, Direktive 93/104 nasprotuje temu, da se preseže meja 48 ur, ki je določena kot maksimalni tedenski delovni čas, vključno z dežurstvom;**

- **je tak presežek vendarle mogoč v resnih okoliščinah izjemnega obsega, tako da mora cilj zagotovitve dobrega delovanja služb, ki so nujno potrebne zaradi javnih interesov, kot so zaščita varnosti, zdravja in javnega reda, prevladati nad ciljem zagotovitve varnosti in zdravja delavcev, ki so dodeljeni enotam za intervencijo in pomoč; vendar je treba tudi v takih izjemnih razmerah kolikor je mogoče ohraniti cilje Direktive 89/391.**

Podpisi